



Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000-plan 2022-2027

Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov
Natura 2000-område nr. 136
Habitatområde H120 og H199
Fuglebeskyttelsesområde F105 og F107

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland.

Forsidefoto:

Udsigt over Ringøen og Bognæs fra Boserup Skov

Fotograf: Maria Skibsbye

ISBN: 978-87-7564-839-9

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	5
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	6
1.2.1 Anden lovgivning	7
1.2.2 Andre relevante planer	7
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	9
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	9
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	15
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	15
1.4.2 Befolkningen	16
1.4.3 Menneskets sundhed	17
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	17
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	18
1.4.6 Landskab.....	18
1.4.7 Arter	18
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	18
1.5 Eksisterende miljøproblemer	18
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	20
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	21
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	21
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	26
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	26
1.10 Overvågning	28

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 136 Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov er udpeget som habitatområderne nr. 120 Roskilde Fjord og nr. 199 Kongens Lyng samt fuglebeskyttelsesområderne nr. 105 Roskilde Fjord og nr. 107 Jægerspris Nordskov.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse, men udpegningsgrundlagene for fuglebeskyttelsesområderne nr. 105 og nr. 107 rummer et stort antal af yngle- og trækfugle, der bevæger sig over landegrænser. Roskilde Fjord er med sine store lavvandede fjordområder et vigtigt raste- og fourageringsområde for en lang række trækfugle herunder knopsvane, troidand, hvinand, blishøne og stor skallesluger. Flere af disse har national eller international betydende forekomster i området. De mange små øer og holme danner vigtige ynglesteder for flere kolonirugende ynglefugle fx havterne og klyde, mens de store rørskove omkring søerne er ynglested for rørhøg.

Natura 2000-planen bidrager til at sikre egnede levesteder for områdets fugle og arter. Særligt fokuseres på indsatser for havterne og klyde, hvilket også vil være til gavn for de øvrige kolonirugende ynglefugle. Planen fokuserer desuden på, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser af træk- og ynglefugle, og Miljøstyrelsen reviderer bestemmelserne for vildtreservatet Selsø Sø. Disse indsatser vurderes potentielt at kunne minimere forstyrrelse i sårbare perioder for områdets yngle- og trækfugle. Planens indsatser med mulighed for genetablering af stenrev og planens bidrag til opdatering af vejledninger fx vedrørende klappning i Natura 2000-områder, vurderes potentielt at kunne få en gavnlig effekt på hele det marine økosystem, og dermed også fødegrundlaget for områdets mange fouragerende fugle.

Planens indsatser for yngle- og trækfugle på udpegningsgrundlaget vurderes derfor potentielt at kunne have gavnlig effekt på bestande af de udpegede fuglearter, som bevæger sig over landegrænser f.eks. til ynglepladser eller overvintringsområder i andre lande og verdensdele.

På udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 120 findes havlampret, der kan bevæge sig over store afstande, også over landegrænser. Planens indsats for udtagning af lavbundsjord vurderes bl.a. at kunne have potentiel gavnlig effekt på havlampret og et renere vandmiljø. Planen vurderes dermed at kunne have en potentiel positiv effekt over landegrænser på havlampret. Da havlampret i dette område formentlig kommer fra yngel i svenske åer, vurderes planens påvirkning over landegrænser at være begrænset.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består desuden af tiltag i forhold til områdets terrestriske naturtyper, standfugle og andre arter. Det er bl.a. indsatser til sikring af hensigtsmæssig naturpleje i de lysåbne naturtyper, udlægning af urørt skov, samt indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Dette er indsatser, der udelukkende vurderes at kunne påvirke lokalt. Det vurderes derfor, at Natura 2000-planen ikke har yderligere grænseoverskridende påvirkninger end de ovenfor beskrevne.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget. En realisering af indsatsprogrammet forventes ligeledes at have en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, herunder den §3-natur, der ikke er omfattet af habitatnatur.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at skabe større sammenhæng og robusthed i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre fastholdelse af pleje, en mere hensigtsmæssig hydrologi, arealer med urørt skov og omlægning af lavbundsarealer til naturarealer. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov eller omlægning af lavbundsarealer til natur. Indsatserne forventes at nedbringe truslen om tilgroning og ligeledes medvirke til at bekæmpe invasive arter samt hindre tilgroning af fortidsminder så som områdets rundhøje. Det forventes også at bidrage til at skabe mulighed for mere spændende naturoplevelser. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Planen indeholder desuden en indsats om at sikre egnede levesteder for områdets arter og fugle, herunder en særlig indsats for havterne og klyde. Dette skal, sammen med en undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af yngle- og trækfugle og en revidering af bestemmelserne for vildtreservatet Selsø Sø, sikre en minimal forstyrrelse i sårbare perioder for yngle- og trækfuglene. Dette kan lokalt have betydning for yderligere begrænsning af offentlighedens adgang.

Indsatser med etablering af stenrev og regulering af klapning i Natura 2000-området forventes at have en positiv effekt på havbundsforholdene i de marine naturtyper, og øge den marine biodiversitet, hvilket vil medføre forbedret fødegrundlag for områdets fugle og andre arter i området. Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, og forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet rev, sandbanke samt bugter og vige, ligesom der forventes en positiv effekt i form af øget fødegrundlag for de mange fugle, der fouragerer i området.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger, vildtreservater, Nationalpark Skjoldungernes Land, LIFE-projektet Open Woods og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- At området udgør et stort sammenhængende naturområde med Roskilde Fjord og kystnaturtyperne samt de større søer og vådområderne som vidstrakte og sammenhængende forekomster, der rummer velegnede levesteder for områdets yngle- og trækfugle.
- At de marine naturtyper (1110, 1140, 1150 og 1160) sikres en artsrig undervandsvegetation. Disse naturtyper har alle stærk ugunstig bevaringsstatus og typen bugt (1160) har desuden biogeografisk store forekomster i området. En artsrig marin flora og fauna skal understøtte gode levesteder for de store internationalt vigtige forekomster af trækfuglene knopsvane, sangsvane, grågås, trolldand, blishøne, skeand, stor skallesluger og lille skallesluger.
- At områdets levesteder for ynglefuglene dværgterne, fjordterne, havterne, klyde, sorthovedet måge og havørn sikres. Nævnte arter er enten i tilbagegang, har nationalt store levesteder i området og/eller har nationalt vigtige bestande i området.
- At områdets strandvolds- og klinttyper (1210, 1220, 1230), strandeng (1330), overdrevstyperne (6120, 6210 og 6230), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140), kildevæld (7220), rigkær (7230) og skovnaturtyper (9110, 9130, 9160, 91E0 og 91D0) samt levesteder for eremit sikres. Nævnte naturtyper og art har enten stærk ugunstig bevaringsstatus, særlige forekomster i Danmark og/eller biogeografisk store forekomster eller levesteder i området.
- At arealet af naturtyperne kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) samt levestederne for eremit desuden søges udvidet, og at der så vidt muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Den økologiske integritet i området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N136 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-atlantiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af havstrategien og af vandplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspelet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt.

fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Strandeng (1330) har den største arealmæssige udbredelse i området. 61 % af arealet har god-høj naturtilstand, og disse arealer adskiller sig fra arealerne i moderat og ringe naturtilstand ved generelt at have en lavere græs/urtevegetation.

Naturtilstanden er god-høj på 35 % af områdets kalkoverdrev (6210). Størstedelen har moderat naturtilstand og en mindre del har ringe naturtilstand, bl.a. pga. tilgroning med middelhøj og høj græs/urtevegetation, og visse steder pga. kraftig vedplantetilgroning.

Tre fjerdedele af arealet med hhv. rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410) har god-høj naturtilstand. Generelt er der registreret græsning på forekomsterne med god-høj naturtilstand, hvorimod forekomsterne med moderat-ringe naturtilstand har tilgroning med høje græsser og urter. Rigkærene med ringe naturtilstand har desuden en vis vedplantetilgroning.

Naturtypen hængesæk (7140) har god naturtilstand på 75 % af det kortlagte areal og moderat naturtilstand på resten. En stor del af dette områdes hængesække er af den mere næringsrige (mesotrofe) type med dominans af høje græsser og urter. På en del af områdets næringsfattige (oligotrofe) hængesække er der registreret begyndende tilgroning med høj græs/urtevegetation og massiv vedplantetilgroning.

Over 90 % af områdets sure overdrev (6230) har god-høj naturtilstand, mens resten overvejende har moderat og kun en smule har ringe naturtilstand.

Naturtypen strandvolde med enårige planter (1210) har god til høj naturtilstand på 97 % af arealerne mens strandvolde med flerårige planter (1220) og kystklinter (1230) har god til høj naturtilstand på ca. 60 % af arealerne. En del af arealerne har moderat eller ringe naturtilstand bl.a. pga. tilgroning med vedplanter og invasive arter.

Områdets kortlagte forekomster med enårig strandengsvegetation (1310) har høj naturtilstand med naturlig hydrologi og lav vegetation.

Arealet af kildevæld (7220) har overvejende moderat naturtilstand og der er registreret en vis tilgroning med høj græs/urtevegetation.

Tørt kalksandsoverdrev (6120) er områdets arealmæssigt mindste lysåbne naturtype. Naturtypen har moderat og ringe naturtilstand.

Mygblomst er i området kendt fra én lokalitet. Området rummer en stabil men fluktuerende bestand, men er på områdets eneste lokalitet aktuelt truet af tilgroning med høj græs/urtevegetation. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering vurderes det på baggrund af artsovervågningen i 2004-2019, at den samlede danske bestand er stigende.

Skæv vindelsnegl er i perioden 2012-2019 fundet på 3 lokaliteter i området. På alle tre lokaliteter blev den fundet i naturtypen rigkær. Den er ved tidligere overvågning fundet på endnu en lokalitet, men ikke genfundet der ved eftersøgning i 2018. Skæv vindelsnegl vurderes at have en stabil forekomst i Natura 2000-området, med flere talrige registreringer ved Bolund. På artens øvrige fundsteder vurderes det, at der er mere eller mindre stabil forekomst, som flere steder er truet af bl.a. hård græsning eller slæt. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er skæv vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 fragmenteret udbredt i den kontinentale region, hvor de typisk er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Det er ikke muligt at vurdere udviklingen i bestandstørrelsen.

Sumpvindelsnegl er ved seneste overvågning (2018-2019) fundet på 2 lokaliteter i Natura 2000-området. Den blev begge steder fundet i høj starvegetation. Arten er ikke tidligere registreret i området. Der vurderes at være gode forudsætninger for en stabil forekomst af sumpvindelsnegl i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er sumpvindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 vidt udbredt i den kontinentale region i Danmark med relativt høje bestandstætheder. Det er ikke muligt at vurdere udviklingen i bestandstørrelsen.

Skovnatur:

Områdets dominerende skovnaturtype, bøg på muld (9130), er kortlagt med 155 ha. På størstedelen af arealet (82 %) er der registreret 5 eller færre store træer/ha, mens der på 12 % af arealet er registreret over 10 store træer/ha. Der er registreret 5 eller færre stk. stående dødt ved/ha på 99 % af arealet og heraf har 69 % under 1 stk./ha. Der er desuden registreret 5 eller færre stk. liggende dødt ved/ha på 77 % af arealet.

Der er desuden kortlagt 91 ha elle- og askeskov (91E0), 76 ha ege-blandskov (9160), 14 ha bøg på mor (9110) og 1,5 ha skovbevokset tørvemose (91D0) i området.

Der er registreret 5 eller færre store træer/ha på størstedelen af arealet med elle- og askeskov (91E0) og skovbevokset tørvemose (91D0) samt på lidt under halvdelen af arealet med bøg på mor (9110) og ege-blandskov (9160). For både bøg på mor (9110) og ege-blandskov (9160) er der desuden registreret over 10 store træer/ha på ca. 40 % af arealet og for skovbevokset tørvemose (91D0) gælder det for ca. 30 % af arealet. Der er generelt i området registreret 5 eller færre stk. liggende eller stående dødt ved/ha, men for ege-blandskov (9160) og elle- og askeskov (91E0) er der registreret over 5 stk. liggende dødt ved/ha på næsten halvdelen af arealet. Heraf er der på hhv. 12 % og 13 % af arealet registreret over 10 stk. liggende dødt ved/ha.

Jf. seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt dødt ved i alle skovhabitattyperne, og store træer i alle skovhabitattyper, undtagen bøg på mor.

Der er kortlagt to levesteder for eremit i området. Bognæs Storskov, hvor den nuværende bestand findes, har god tilstand som levested for eremit, idet der vurderes både at være mange (>50) at de nuværende egnede værtstræer som stadig er egnede om 25 år, og mange (>50) erstatningstræer som vil være egnede om 25 år. Desuden er størstedelen af disse træer lysstillede. Bognæs Vesterskov, som er uden fund af eremit, har moderat tilstand som levested for eremit, idet der vurderes at være 11-25 nuværende egnede træer, som også vil være egnede om 25 år, og ligeledes 11-25 erstatningstræer som vil være egnede om 25 år. Kun en mindre del af disse træer er lysstillede.

Stellas mosskorpion er ikke fundet i området, og forekomsten i området er derfor ukendt. Stellas mosskorpion lever i hensmuldrende ved i løvtræer ofte i forbindelse med boer af bier, hvepse og fugle, hvilket findes i flere af Natura 2000-områdets skove. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering

vurderes det, at der endnu ikke er tilstrækkelige kendskab til artens forekomst og udbredelse i Danmark.

Sønatur:

I området er der kortlagt 38 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsberegnet med hhv. 5 småsøer i høj tilstand, 26 i god tilstand og 7 i moderat tilstand. Søerne i høj og god tilstand er generelt præget af forholdsvis lav skyggepåvirkning på bredden og græsning ved søen. De har generelt en lavere dækning af rørsump og højere dækning af flydebladsvegetation i forhold til søerne med moderat tilstand. Søerne i moderat tilstand har en højere dækning af trådalger, hvilket indikerer en næringsstofflørsel. Der er endvidere kortlagt 5 store søer med denne naturtype, som i vandområdeplanerne alle er målsat med god økologisk tilstand. Søernes miljøtilstand er vurderet i vandområdeplanerne: Gundsømagle Sø har ringe miljøtilstand på baggrund af kvalitetselementerne fytoplankton, fisk og makrofyter. Kornerup Sø har dårlig miljøtilstand på baggrund af kvalitetselementerne fytoplankton og fisk. Bue Sø har dårlig miljøtilstand på baggrund af forekomsten af fisk. Store Kattinge Sø og dermed også Svogerslev Sø har dårlig miljøtilstand på baggrund af kvalitetselementerne fytoplankton og makrofyter.

I området er der kortlagt 14 småsøer med habitatnaturtypen kransnålalgesø (3140), hvoraf 9 er tilstandsberegnet til god tilstand, 4 til moderat og 1 er ikke tilstandsberegnet. Der er kortlagt 1 småsø af typen brunvandet sø (3160) med høj tilstand, og 1 småsø af typen søbred med småurter (3130) med moderat tilstand.

Der er yderligere kortlagt 12 småsøer som den marine habitatnaturtype kystlagune og strandsø (1150). De saltpåvirkede og kystnære strandsøer er ikke tilstandsberegnet. Der er endvidere kortlagt 2 store søer med denne naturtype, som i vandområdeplanerne er målsat med god økologisk tilstand. Søernes miljøtilstand er vurderet i vandområdeplanerne: Selsø Sø har moderat miljøtilstand på grund af indholdet af fytoplankton. Rørmose på Eskilsø har dårlig miljøtilstand ligeledes på grund af indholdet af fytoplankton. Desuden er der i den marine kortlægning kortlagt 20 ha som mindre flader i forbindelse med strandengsarealer.

I Natura 2000-området er 70 af de ferske småsøer desuden kortlagt som levested for stor vandsalamander. Af dem har 44 levesteder en god-høj tilstand, mens de resterende 26 har moderat-ringet tilstand. Forekomst af fisk er helt generelt en stor hindring for en naturlig paddebestand. Der er konstateret fisk i 9 levesteder med høj-god tilstand. Levestedets tilstand er her et udtryk for de øvrige indikatorers indflydelse, under forudsætning af fravær af fisk i vandhullet. Småsøerne i god-høj tilstand har generelt kun en begrænset skyggepåvirkning fra træer og buske, mens småsøerne i moderat-ringet tilstand til gengæld ofte er helt eller delvist skygget af træer og buske.

Marin natur:

Bugter og vige (1160) udgør med 9.761 ha langt hovedparten af områdets marine areal. Fjordområdet er helt overvejende lavvandet og beskyttet mod stærk bølgepåvirkning. Der er registreret ålegræsvegetation flere steder i fjorden. I den øvre del af den ydre fjord er der på undersøgte steder registreret sammenhængende ålegræsvegetation ud til ca. 4 meters dybde. Længere inde i yderfjorden samt i inderfjorden er det til omkring 3 meters dybde.

Naturtypen sandbanke (1110) er kortlagt med 587 ha i en smal bræmme langs den ydre del af fjordens mere lavvandede kystzone langs østsiden af fjorden.

Vadeflade (1140) er i området udviklet på helt lavt vand langs kyststrækninger med læ. Der er kortlagt 145 ha.

Der er i NOVANA-programmet ikke foretaget overvågning af havlampret i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af artens bestand i området på nuværende tidspunkt. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering er det ikke muligt at sige noget om havlamprets udbredelsesstatus.

Ynglefugle:

I fuglebeskyttelsesområde F105 er der kortlagt en lang række levesteder for kolonirugende ynglefugle, primært på øerne i området. De fleste af levestederne er kortlagt for flere arter, og da arterne har forskellige levestedskrav, kan de have forskellig tilstand afhængig af art de er levestedskortlagt for. Der er kortlagt 18 levesteder for fjordterne og 17 for havterne. For disse arter har 3 levesteder god tilstand, mens 14 har moderat og 1 levested for fjordterne har ringe tilstand. Der er kortlagt 16 levesteder for hhv. dværgterne og klyde. Dværgterne har to levesteder i høj tilstand, begge arter har hver 10 levesteder i god tilstand mens resten er i moderat tilstand. Der er kortlagt 1 levested for sorthovedet måge, som har moderat tilstand. Generelt har levestederne bedst tilstand for dværgterne, der dog ikke er fundet ynglende i området. Klyde er den kolonirugende art med flest ynglepar i området. Alle områdets kortlagte levesteder er generelt uden eller med ringe menneskelig forstyrrelse. Fælles for levesteder i høj, god og moderat tilstand er, at de ligger på øer og holme, hvilket yder en vis beskyttelse mod prædation fra rovdyr som fx ræv. Levestedet med ringe tilstand ligger ikke isoleret fra fastlandet. Levestederne med moderat og ringe tilstand har generelt høj vegetation.

Der er kortlagt 8 levesteder for mose- og rørskovsynglende fugle, der fordeler sig på 8 levesteder for rørhøg og 5 for rørdrum. De 5 levesteder er kortlagt for begge arter. Alle de kortlagte levesteder har god-høj tilstand. Den høje eller gode tilstand skyldes primært, at der er store sammenhængende rørskove, hvor der stort set ikke ses menneskelig forstyrrelse, og generelt med høj vandstand, der yder de rugende fugle en vis form for sikkerhed mod prædation fra rovdyr.

På områdernes udpegningsgrundlag findes desuden 4 ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem. Det er havørn og rødrygget tornskade som både yngler i F105 og F107, samt hvepsevåge og sortspætte i F107. Sidstnævnte to arter er nye på områdets udpegningsgrundlag, og er i overvågningen endnu ikke registeret ynglende. Der vurderes at være velegnede levesteder i området for begge arter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle vurderes det, at den ynglende bestand af både hvepsevåge og sortspætte på landsplan har været stigende i perioden 1980-2019 og stabil i perioden 2004-2019.

Havørn yngler stabilt med 1 par i F105. Den er ny på udpegningsgrundlaget for F107, og er her overvåget én gang, ligeledes med 1 par. Ynglestedernes isolerede beliggenhed og et omgivende fjordområde med lavt vand og masser af vandfugle, giver havørnene gode muligheder for fortsat yngleforekomst i området. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den ynglende bestand af havørn på landsplan været stærkt voksende både siden midten af 1990'erne og i perioden 2004-2019.

Rødrygget tornskade yngler i begge fuglebeskyttelsesområder, hvor de grænser op til hinanden med hhv. 3 og 6 ynglepar. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle vurderes den ynglende bestand af rødrygget tornskade på landsplan at have været stabil både på kort og på lang sigt.

Trækfugle:

Knopsvane har en stor og stabil trækforekomst i Roskilde Fjord. Områdets karakter med marker og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til føde og dens krav om sikre og uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af knopsvaner på landsplan været jævnt stigende, og antallet er tredoblet siden 1968.

Et betydeligt antal sangsvaner raster i området. For sangsvane synes antallene at være faldende i de senere år. Hvorvidt dette afspejler en reel udvikling eller omstændigheder ved optællingerne er uvist. Sangsvanerne der opholder sig ved fjorden fouragerer både på vandplanterne ude i fjorden og på agerjorde i omegnen. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af sangsvaner på landsplan været jævnt stigende siden 1984, og er mangedoblet siden midten af 1960'erne.

Grågås har en fluktuerende forekomst som trækfugl i dette område i overvågningsperioden 2004-2017. Roskilde Fjords karakter med store, åbne vandflader og tilstødende marker tilgodeser generelt artens krav til føde og forekomst af sikre, uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af grågås på landsplan været stigende, men er stagneret de sidste 10 år.

Rastende knarænder vurderes at have haft en tilbagegang i området. Årsagen til denne tilbagegang er ukendt. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af knarand på landsplan været stigende siden 1980'erne, mens de har været forholdsvis stabile siden 2008.

Roskilde Fjord huser årligt et betydeligt antal rastende skeænder. Trods betydelige fluktuationer fra år til år vurderes bestanden overordnet set at være nogenlunde stabil. Områdets karakter med store lavvandede områder tilgodeser generelt artens krav til fourageringsområder, og dens krav til sikre og uforstyrrede rastelokaliteter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af skeand på landsplan været faldende-fluktuerende.

Roskilde Fjord huser årligt et betydeligt antal trækkende krikænder. Bestandsstørrelsen svinger meget fra år til år, og det er ikke muligt at afgøre om der er tale om en tilbagegang eller blot naturlige fluktuationer. Områdets karakter med fugtige enge og store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering samt uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den overvintrende bestand af krikand på landsplan været stigende siden 1980 men har været mere stabil på et højere niveau de seneste år.

Roskilde Fjord huser en stor og vigtig trækfugleforekomst af troidænder. Det vurderes, at der reelt er tale om en bestandsnedgang, hvilket understøttes af, at landets samlede bestand af trækkende troidænder også viser en nedgang. De store lavvandede havområder i Roskilde Fjord tilgodeser generelt artens krav til fourageringsområder og til sikre og uforstyrrede rastelokaliteter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af troidand på landsplan været faldende siden 2004.

Roskilde Fjord huser årligt et betydeligt antal rastende hvinænder. Trods betydelige fluktuationer fra år til år vurderes bestanden overordnet set at være nogenlunde stabil. Områdets karakter med store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til fouragering og dens krav til sikre og uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af hvinand på landsplan været stabil både på kort og lang sigt.

Roskilde Fjord huser en trækfuglebestand af lille skallesluger, som fluktuerer betydeligt fra år til år. Det er ikke muligt med sikkerhed at afgøre bestandsudviklingen, men et forsigtigt bud er at bestanden er stabil til svagt stigende. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af lille skallesluger på landsplan været stigende siden 1960'erne, mens den har været forholdsvis stabil, dog med større fluktuationer de seneste år.

Stor skallesluger forekommer med en stor og nogenlunde stabil trækfuglebestand i Roskilde Fjord. Områdets karakter med mange store lavvandede fjordområder tilgodeser generelt artens krav til sikre overvintringslokaliteter. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende

bestand af stor skallesluger på landsplan været stabil over en længere periode, men med nogle forholdsvis store år-til-år variationer.

Havørn forekommer nogenlunde stabilt, men i et svingende antal i perioden 2004- 2017. Havørn er afhængig af et stort lokalt fødeudbud, overvejende i form af vandfugle og/eller fisk som den enten selv fanger eller stjæler fra andre rovfugle. Natura 2000-området tilgodeser generelt artens krav til føde og mulighed for at kunne fouragere og dagraste forstyrrelsesfrit. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den overvintrende bestand af havørn på landsplan ikke opgjort.

Antallet af rastende blyshøns i Roskilde Fjord er stort og med store udsving fra år til år. Områdets lavvandede bugter og sandbanker og tilstødende strandenge tilgodeser artens fødebehov. Ifølge DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den overvintrende bestand af blyshøns på landsplan været faldende siden 1960'erne, mens den ser ud til at have stabiliseret sig på et lavere niveau de seneste ti-år.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for 3. planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne med fx strandeng og surt overdrev ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på kalkoverdrev og rigkær samt på levestedet for mygblomst, da der er behov for en fremadrettet indsats mod invasive arter og opvækst af vedplanter og høje urter, samt sikring af hensigtsmæssig drift generelt. Der er ligeledes risiko for, at områdets bestande af mygblomst, sumpvindelsnegl og skæv vindelsnegl ikke sikres, og at bevaringsstatus for arterne forringes på biogeografisk niveau. Hvis planens indsats om sikring af større driftsenheder udebliver, er der ligeledes risiko for, at den positive effekt på områdets §3-natur, der ikke er omfattet af habitatnatur, vil udeblive.

Hvis ikke planens indsats om omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer realiseres, er der risiko for at en deraf forventelig forbedring af vandkvaliteten samt reduktion af randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende omdriftsarealer og den forventelige mindre udledning af CO₂ udebliver.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov herunder eremit og stellas morsskorpion.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion, kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for 3. planperiode realiseres, er der generelt risiko for, at velegnede levesteder for områdets talrige yngle- og trækfugle ikke sikres, men går tilbage på nationalt eller internationalt niveau. Der er risiko for, at tilstanden af en del af levestederne for ynglefuglene, bl.a. sorthovedet måge, fjordterne, havterne og klyde fastholdes i moderat tilstand, hvor tilstanden er vurderet som moderat på grund af tilgroning. Hvis ikke Natura 2000-planens indsats om revision af bestemmelserne for vildtreservatet Selsø Sø, vurdering af behov for yderligere sikring mod forstyrrelse af fugles levesteder samt forbedring af levesteder for havterne

og klyde iværksættes, er der risiko for, at bestandene af bl.a. kolonirugende fugle ikke sikres yderligere, men går tilbage på nationalt eller internationalt niveau.

Hvis ikke Natura 2000-planens indsats om opdatering af vejledning til klapning i Natura 2000-områder gennemføres, vil den forventede positive effekt på dyre- og planteliv samt havbunden i Natura 2000-området udeblive. Endelige vil effekten af projekt om genetablering af stenrev i området udeblive, hvis planen ikke vedtages. En positiv afledt effekt heraf, i form af øget fødegrundlag for områdets fouragerende fugle og øvrige arter der bruger området, vil ligeledes udeblive.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. En realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram forventes at bidrage til at sikre naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, samt generelt at bidrage til at sikre andre naturtyper og arter, der findes i området. Hermed forventes Natura 2000-planerne også at bidrage til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at bevare den biologiske mangfoldighed, ligesom planen forventes at bidrage til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Natura 2000-planen indeholder indsats til opretholdelse og etablering af græsning eller andre ekstensive driftsformer samt fortsat indsats mod invasive arter på de lysåbne naturtyper i Natura 2000-området. Dette vil modvirke tilgroning med høje urter og vedplanter samt invasive arter, og sikre at vegetationen i højere grad præges af naturtype-karakteristiske arter samt andre planter og dyr, der trives med relativ lav og åben urtevegetation. Det vil generelt forbedre tilstanden af lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget som kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230) samt forbedre levesteder for mygblomst, samt opretholde den gode tilstand af fx surt overdrev (6230) og strandeng (1330). Ligesom planens indsats om sikring af større driftsenheder og dermed skabelse af naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur samtidig vil sikre den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for en stor del af områdets § 3-beskyttede enge, moser og overdrev, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen.

Ud over indsatsen med sikring af større driftsenheder, vil udtagning af lavbundsarealer kunne bidrage til at skabe større sammenhæng mellem eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkning fra tilstødende arealer med landbrugsdrift vil kunne mindskes. Disse tiltag vil også være til gavn for stor vandsalamander, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl, men også kildevældsvindelsnegl, der tillige er fundet i området, men som endnu ikke er på områdets udpegningsgrundlag.

Planens indsats med visse steder at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er ikke bare til gavn for skovnaturtyperne, men også for de tilknyttede fugle og arter. Med planens indsats om at udlægge en del af områdets skove til urørt skov og ophør af skovdrift, overlades skovene i vidt omfang til sig selv, og naturlige biologiske processer vil skabe flere levesteder, og dermed øge den biologiske mangfoldighed. I overgangsperioden kan der aktivt blive skabt flere habitater f.eks. ved veteranisering af træer og skabelse af lysninger. Planen indeholder desuden en indsats for

forbedring af levesteder for eremit og stellas mosskorpion. LIFE Open Woods bidrager ligeledes til forbedrede forhold for eremit og generelt for skovarter tilknyttet mere lysåbne forhold.

Ændringer i hydrologien som følge af realisering af hydrologiprojekter, herunder genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi i grøftede områder, vil modvirke negative effekter af kunstig afvanding med grøfter eller dræn, som har forandret naturen og ført til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation er erstattet af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter. En mere hensigtsmæssig hydrologi vil sammen med planenes ovennævnte indsatser medvirke til, at mange naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlag for Natura 2000-området, får forbedret deres levesteder, således fx de fredede arter grøn mosaikguldsmed, spidssnudet frø, markfirben, langakset trådspore og flere andre orkideer.

Natura 2000-planen indeholder desuden indsatser, der skal sikre de marine naturtyper sandbanke (1110), bugt (1160) og vadeblade (1140) samt genetablere naturtypen rev (1170). De marine naturtyper er levested for en lang række marine bunddyr, makroalger og ålegræs, som udgør fødegrundlaget for en lang række arter tilknyttet den marine del af habitatområdet. Forbedringen vil bl.a. ske som følge af arbejdet med opdatering af vejledninger vedrørende klappning i Natura 2000-områder samt ved genetablering af stenrev.

Natura 2000-planens indsats for at sikre egnede levesteder for yngle- og trækfugle på områdets udpegningsgrundlag, vil bl.a. ske via hensigtsmæssig drift og pleje af de naturtyper, hvor fuglene yngler, samt sikring af de marine naturtyper, som fødegrundlag for fouragerende fugle. Desuden vil en revision af bestemmelserne for fuglereservatet Selsø Sø, og en vurdering af behov for yderligere sikring mod forstyrrelse af yngle- og trækfugles levesteder samt en indsats for forbedring af levesteder for havterne og klyde kunne medvirke til yderligere sikring af levesteder for en lang række af områdets kolonirugende fugle.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N136 Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov er beliggende i Halsnæs, Frederikssund, Roskilde og Lejre Kommuner, der har et indbyggertal på hhv. 31.420, 45.439, 88.889 og 28.173.

Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for den rekreative udnyttelse af området, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne. Ligeledes kan udtagning af lavbundsjord samt udlægning til urørt skov få en indvirkning på befolkningen, men samtidig give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser.

Udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov vil kunne medfører ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området, idet tilgængeligheden visse steder kan blive besværliggjort af eksempelvis mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.

Ved såvel pleje af eksisterende natur, udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov, vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og handleplanmyndigheden.

En del af Natura 2000-området er udlagt som natur- og vildtreservat, og Natura 2000-området omfatter flere fredede områder, hvoraf nogle sætter visse begrænsninger for færdsel i dele af området. Miljøstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne for vildtreservatet Selsø Sø på baggrund af

områdernes udpegning til sikring af levestederne for ynglefugle. Dette kan have betydning for yderligere begrænsning af offentlighedens adgang.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter fx vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på længere sigt, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.

Der er etableret stisystemer og informationsstandere flere steder i området samt lavet natur- og reservatfoldere. Kendskab til naturen og dens værdier medvirker til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne. Planens indsatser om udlægning af områder til urørt skov, vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Planens indsatser om vurdering af behov for yderligere beskyttelse af yngle- og trækfugle mod forstyrrelse samt revision af reservatbestemmelserne for Selsø Sø vil kunne få betydning for ændring i adgangen til mindre områder.

Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse i vidt omfang kan fortsætte, men at planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Dette kan potentielt gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer. Denne indsats kan desuden medvirke til at mindske udledningen af CO₂ og påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området. Samtidig kan Natura 2000-planen medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Planens indsats med etablering af stenrev vil ændre havbunden i dette område. Det vil forventeligt give en større diversitet, idet der vil blive skabt en habitat der længe har været fraværende i området. Ligeledes forventes regulering af klapping i området at have en positiv effekt på havbundsforholdene.

Det vurderes i øvrigt, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring og sikring af de beskyttede naturtyper og arter ikke har indflydelse på luftkvaliteten.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatser vil ikke påvirke materielle goder negativt, da indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.

Natura 2000-planens indsatser omfatter pleje af naturtyper, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af kulturarv. I området findes mange fredede fortidsminder især rundhøje, hvoraf størstedelen ligger i områdets skove. Planens indsatser berører ikke områder omkring kirker eller mindesmærker.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området er primært karakteriseret ved det store lavvandede fjordområde med de mange små øer, der er levested for en lang række yngle- og trækfugle. De store sammenhængende strandenge langs fjorden samt kystskrænterne med kalkoverdrev. De lysåbne naturtyper rigkær, tidvis våd eng og hængesæk med levesteder for mygblomst, sumpvindelsnegl og skæv vindelsnegl. De større skovområder ved Bognæs, Boserup og Jægerspris Nordskov. Førstnævnte med landets største bestand af eremit. Og endelig et større antal store og små søer, herunder levesteder for stor vandsalamander. Omkring flere af søerne er der store rørskove med rørskovsynglende fugle.

Sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af Natura 2000-planens indsatser vil kunne øge landskabsværdien i området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Planens indsatser vil kunne påvirke landskabet, hvis der foretages rydninger af opvækst på lysåben natur, så landskabet fremstår mere lysåbent og kystskrænterne mere markante, hvis der udtages lavbundslande så fragmentering af naturarealerne imødegås eller hvis der udlægges urørt skov, som lokalt kan ændre skovens udseende med fx flere lysninger, mere vådbund og flere væltede træer.

1.4.7 Arter

Natura 2000-planens påvirkning af arter er behandlet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

En stor del af Roskilde Fjord er udlagt som natur- og vildtreservat, og Natura 2000-området omfatter helt eller delvist mange fredede områder, bl.a. Bognæs, Eskilsø, Selsø Sø, Gundsømagle Sø samt en omkring 10 km lang strækning af strandengene og skovkanten langs Jægerspris Nordskov. En stor del af Natura 2000-området indgår i Nationalpark Skjoldungernes Land.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke områdets naturværdier og beskyttelsen af fugle positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre

udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning:

De væsentligste registrerede trusler mod de lysåbne naturtyper er tilgroning med høj græs/urtevegetation på en del af området strandeng, tidvis våd eng, rigkær, kalkoverdrev og hængesæk. En mindre del af de to sidstnævnte naturtyper samt en del af området kystklint er desuden truet af kraftig tilgroning med vedplanter. Et af området rigkær er levested for mygblomst. Levestedet vurderes at være truet af tilgroning. Størstedelen af de kortlagte levesteder for havterne og fjordterne, levestedet for sorthovedet måge samt en mindre del af levestederne for klyde har moderat tilstand, og er truet af tilgroning med høje urter.

Tilgroning med høje urter, græsser og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den lavtvoksende og artsrige naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter.

Invasive arter:

Invasive arter er en trussel på en del af naturtypen strandvold med flerårige planter, og er desuden registreret i mindre omfang på en del af kystklinten og området tre typer af overdrev.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

Dræning:

En stor del af området strandenge er påvirket af en for naturtypen uhensigtsmæssig hydrologi. Naturtypen har flere steder tegn på afvanding i form af gamle grøfter.

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:

Direkte påvirkning fra tilstødende marker er en trussel på en del af området kystkliner. En mindre del af området småsøer med moderat naturtilstand er generelt truet af høj dækning af trådalger som en følge af næringsbelastning.

Næringstilførsel på dyrkede arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan påvirke naturindholdet i Natura 2000-områder. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Forøget næringsindhold kan desuden i kombination med manglende drift medføre, at naturtyper og levesteder gror til.

Forstyrrelse:

Forstyrrelse fx i form af fiskeri og sejlads kan lokalt være en trussel for ynglende eller rastende fugle.

Trusler mod skovhabitatnatur og -arter:

I dette område er der på en betydelig del af arealet med skovnaturtyper registreret store træer, liggende dødt ved og/eller stående dødt ved i kategorierne under 1 eller 1-5 stk. pr. hektar.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatnaturtyperne.

Trusler for marine naturtyper:

I området er der udlagt klappladsen Kølholm klapplads. Den er placeret i et området, hvor der er kortlagt den marine naturtype bugt.

Mange af de marine naturtyper er påvirket af næringsstofbelastningen, hvor indsatser for denne påvirkning varetages i Vandområdeplanerne. Ligeledes kan klapning påvirke de marine naturtyper herunder dyre- og plantelivet samt havbunden.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder indsatser om etablering og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper, herunder hensigtsmæssige hydrologiske forhold, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Disse indsatser forventes at nedbringe truslen om tilgroning og ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området, samt sikre og forbedre levesteder for mygblomst, havterne, fjordterne, dværgterne og klyde som er en del af områdets udpegningsgrundlag.

Planen indeholder desuden en specifik indsats om bekæmpelse af invasive arter, for at imødegå truslen mod strandvold med flerårige arter.

Mygblomst og områdets truede fugle vil desuden blive omfattet af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området eller direkte påvirkning fra tilstødende marker på naturtypen kystkint. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Natura 2000-planens indsatser vedrørende etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan formentlig mindske randpåvirkninger af mere fugtige naturtyper fra tilstødende arealer med landbrugsdrift, samt bidrage til at opfylde vandplanens mål. Denne indsats vil desuden gavne flere af områdets arter knyttet til fugtig bund eller vandmiljøet.

Planen indeholder desuden en indsats om at sikre egnede levesteder for området arter, herunder en særlig indsats for havterne og klyde. Dette skal, sammen med en undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af yngle- og trækfugle samt en revidering af bestemmelserne for vildtreservatet Selsø Sø, sikre en minimal forstyrrelse i sårbare perioder for et stort antal yngle- og trækfugle.

Natura 2000-planens indsats om udlægning af urørt skov forventes at forbedre naturværdien i området skove, og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe, herunder sortspætte, hvepsevåge, stellas mosskorpion og eremit. Dette understøttes af planens særlige indsats om at sikre egnede levesteder for eremit.

Natura 2000-planen indeholder ikke indsatser, der kan forbedre eller forværre vandkvaliteten i området småsøer.

Næringsstofbelastningen af marine naturtyper håndteres gennem Vandområdeplanerne. Desuden fortsættes arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte en eventuel nødvendig regulering af klapping i Natura 2000-området, hvilket vil imødegå forringelse af de marine naturtyper.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om etablering af stenrev i Roskilde Fjord. Området er påvirket af tidligere tiders stenfiskeri i en grad, så der ikke længere kan observeres egentlige stenrev. Genopretningen vil foruden at genetablere naturtypen i området bidrage til forbedring af fjordens generelle tilstand, da det vil udgøre levested for et potentielt stort antal arter af bl.a. makroalger, muslinger, snegle og fisk og forbedre fødegrundlaget for bl.a. havørn, terner og stor skallesluger.

1.6 Internationale miljøbeskyttelses mål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelses mål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område N136, Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov, vil planen medvirke til at sikre græsning eller andre ekstensive driftsformer samt fortsat indsats mod invasive arter på de lysåbne naturtyper i området. Dette vil generelt forbedre tilstanden af lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget som kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230) og forbedre levesteder for mygblomst, samt opretholde den gode tilstand af fx surt overdrev (6230) og strandeng (1330). Herved skabes bedre betingelser for naturtype-karakteristiske arter samt andre tilknyttede planter og dyr. Realisering af planens indsatser om sikring af større driftsenheder, udtagning af lavbundsarealer og realisering af hydrologiprojekter vil øge den naturmæssige robusthed og sammenhæng i områdets lysåbne natur og vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for en stor del af områdets § 3-beskyttede enge, moser og overdrev, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen. Planen vil ligeledes medvirke til at sikre levesteder for stor vandsalamander, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl og kildevældsvindelsnegl samt forbedre levesteder for de fredede arter grøn mosaikguldsmed, spidssnudet frø, markfirben, langakset trådspore og flere andre orkideer.</p> <p>Realisering af planens indsatser om skovnaturtypebevarende drift og pleje er ikke bare til gavn for skovnaturtyperne, men også for de tilknyttede fugle og arter. Mens planens indsats om at udlægge en del af områdets skove til urørt skov og ophør af skovdrift vil øge den biologiske mangfoldighed og herunder forbedre levesteder for eremit og stellas mosskorpion.</p>

		<p>Ligeledes vil planen medvirke til at sikre de marine naturtyper sandbanke (1110), bugt (1160) og vadeflade (1140) samt genetablere naturtypen rev (1170). De marine naturtyper er levested for en lang række bunddyr, makroalger og ålegræs. Således forbedres fødegrundlaget for en lang række arter tilknyttet den marine del af området. Realisering af planens indsatser med genetablering af stenrev og opdatering af vejledninger vedrørende klappning vurderes at få en gavnlig effekt på hele det marine økosystem.</p> <p>Desuden medvirker planen til at sikre egnede levesteder for yngle- og trækfugle på områdets udpegningsgrundlag. Både sikring af terrestriske naturtyper hvor fuglene yngler og sikring af marine naturtyper hvor fuglene fouragerer vurderes af have en gavnlig effekt på fuglene i området. Realisering af planens indsatser om forbedring af levesteder for havterne og klyde, revision af bestemmelserne for fuglereservatet Selsø Sø, vurdering af behov for yderligere sikring mod forstyrrelse af yngle- og trækfugles levesteder vurderes at få en gavnlig effekt på levesteder for områdets mange yngle- og trækfugle på udpegningsgrundlaget.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for den rekreative udnyttelse af området, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne.</p> <p>Visse indsatser, fx udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området, idet tilgængeligheden visse steder kan blive besværliggjort af eksempelvis mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.</p> <p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for mere spændende naturoplevelser.</p> <p>Pleje af eksisterende natur, udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov, vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og handleplanmyndigheden.</p>

			En del af Natura 2000-området er udlagt som natur- og vildtreservat, og Natura 2000-området omfatter flere fredede områder, hvoraf nogle sætter visse begrænsninger for færdsel i dele af området. Natura 2000-planen indebærer en revision af reservatbestemmelserne for vildtreservatet Selsø Sø. Dette kan have betydning for yderligere begrænsning af offentlighedens adgang.
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på længere sigt, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men at planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p>
Jordbund	X		<p>Det vurderes, at en realisering af planens indsatser med etablering af ny natur på lavbundsarealer og sikring af pleje på arealerne, kan medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning.</p> <p>Planenes indsatser om etablering af stenrev samt regulering af klappning forventes at have en positiv effekt på havbundsforholdene i området, idet de vil skabe en større diversitet i naturtyper og arter knytte til disse.</p>
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje, udtagning af lavbundslande og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed have en positiv effekt på vandkvaliteten i området og medvirke til at opfylde vandområdeplanens mål.
Luft		X	Det vurderes, at planens indsatser for forbedring og sikring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi

			indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Det vurderes, at planens indsats med omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer vil medvirke til at begrænse udledningen af CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.
Landskab	X		Det vurderes, at sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af planens indsats med pleje og rydning af tilgroning i lysåben natur, udtagning af lavbundslande eller udlægning af urørt skov vil kunne øge landskabsværdien i området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.	X		Natura 2000-planens indsatser kan medvirke til at hindre tilgroning af fortidsminder som rundhøje, og dermed medvirke til at sikre kulturarven. En realisering af planens indsatser vurderes ikke at påvirke adgang til områdets kulturarv. Planens indsatser berører ikke områder omkring kirker eller mindesmærker, hvorfor planen ikke vurderes at have en yderligere påvirkning af kulturarven, herunder den arkitektoniske og arkæologiske arv.
Arter	X		Der henvises til vurdering under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredninger og vildtreservat, som har til formål at sikre naturværdier og beskytte områdets fugle. Natura 2000-planen forventes at bidrage til dette.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planens formål er at sikre og forbedre naturkvaliteten af naturtyper og levesteder for arter på områdets udpegningsgrundlag. En realisering af planens indsatsprogram kan medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter fx LIFE Open Woods, der understøtter den nationale indsats med udlægning af urørt skov og forbedrer bevaringstilstand for skovnaturtyper og levesteder for en række arter herunder eremit.

			<p>En realisering af planens indsatsprogram vurderes også at have en kumulativ positiv påvirkning i samspil med Nationalpark Skjoldungernes Land, der arbejder med projektet om etablering af stenrev i Roskilde Fjord.</p> <p>En realisering af planens indsats om udtagning af lavbundsjarde vurderes at have en synergi med vandområdeplanens indsatser til sikring af vandkvaliteten i vandløb, søer og kystvande.</p>
--	--	--	--

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsatser vil potentielt kunne resultere i ændringer i områdets tilgængelighed for befolkningen. Indsatser om pleje af eksisterende natur, udlægning af landbrugsarealer til natur samt udlægning af urørt skov vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året, hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje og stier, og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede

forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

For denne Natura 2000-plan gennemføres en lang række indsatser for at sikre de overordnede målsætninger. Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N136 planlægges gennemført flere generelle indsatser for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Disse tiltag har også til hensigt at imødegå tilgroningstrusler mod bl.a. mygblomst og skæv vindelsnegl. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle og arter. Bevarelse af skovnaturtyper, som sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, er også til gavn for tilknyttede arter. Sideløbende vil der ske en opdatering af vejledninger vedrørende klapning i Natura 2000-områder.

Herudover vil en række specifikke indsatser hjælpe til indfrielse af Natura 2000-planens målsætninger. Dette omfatter bl.a. en indsats mod invasive arter med fokus på arealer på 2 ha med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning. Det omfatter desuden en indsats med udlægning af urørt skov, der giver mulighed for at sikre mere dødt ved og skabe mere diversitet i skovnaturtyperne samt sikre truede skovarter som eremit og stellas mosskorpion. Endvidere omfatter det udtagning af kulstofholdige lavbundslande i tilknytning til habitatnaturtyper, så der kan skabes større sammenhængende arealer og diversitet i naturtyperne samtidig med, at udtagningen og omlægningen bidrager til både at reducere udledningen af CO₂ og til et renere vandmiljø. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for stor vandsalamander, havlampret, skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl, sangsvane, knopsvane, stor skallesluger, grågå, krikand, blishøne, skeand, knarand, troland, lille skallesluger, rørdrum, fjordterne, klyde og rørhøg.

Specifikt for områdets fugle planlægges en revision af bestemmelserne for vildtreservat Selsø Sø for at vurdere behovet for bedre beskyttelse af yngle- og trækfugle. Desuden er der en indsats om forbedring af tilstanden af levestederne for havterne og klyde, således at 75% af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for dværgterne og splitterne.

Desuden omfatter planen en indsats til genopretning af tre stenrev i tredje planperiode. I den forbindelse er der gennemført en vurdering af, hvor disse rev kan placeres mest hensigtsmæssigt. Genopretningen af disse rev gennemføres af Nationalpark Skjoldungernes Land. Formålet med to af revene er at forbedre biodiversiteten i fjorden samt at understøtte fødegrundlaget for flere arter bl.a. terner og stor skallesluger. Det tredje rev vil derudover have til formål at formidle viden om biodiversitet på stenrev.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

I Natura 2000-planen prioriteres udvidelse og genskabelse af arealer med tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) og lysåbne kildevæld (7220) højere end bevarelse af ung skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskove (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Dette gælder ung tilgroningsskov, men ikke ældre veletableret skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0). Rydning af skovnaturtyper med henblik på genskabelse af lysåbne naturtyper kan ske under forudsætning af, at det samlede areal af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.



Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov (nr. 136). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.



Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk